

Korupce ve zdravotnictví

MUDr. Milan Kubek
Prezident ČLK

24.11.2009

Na místo úvodu

- Český „odpor ke korupci“ byl považován za jeden z „pilířů RVHP“
 - A „dobrý“ jsme v tom pořád
- České zdravotnictví = „zázrak efektivity“
 - Za 7 % českého HDP slušné evropské zdravotnictví
 - Bohužel na úkor zdravotníků
- Situace ve zdravotnictví rozhodně není horší než v řadě jiných oblastí
- Ztráty v řádu desítek miliard korun jsou asi nadnesené, ale korupce ve zdravotnictví problémem je

Nejzávažnější formy korupce

- **Politici**

- Právní normy „na zakázku“
- Neprůhledné rozhodování o investicích
- Podezřelá privatizace pod cenou

Závažné formy korupce

- Manažeři
 - Předražené stavební zakázky
 - Předražené dodávky
 - Léky
 - Zdravotnický materiál
 - Přístroje
 - Outsourcing
 - Vytrhávání lukrativních provozů z nemocnic
- „Platy a mzdy jsou možná jedinou komoditou, z níž nikdy nikdo nezaplatí žádnou provizi“

Závažné formy korupce

- Zdravotní pojišťovny
 - Netransparentní uzavírání smluv se zdravotnickými zařízeními
 - Dle z. 48/1997 Sb. § 52 odst. 1) „Zdravotní pojišťovna přihlíží k výsledkům VŘ...“ - závěry VŘ nejsou závazné
 - Svévolné rozšiřování kapacitních čísel některým ZZ
 - Individuální způsob úhrady
- Možnost ekonomického propojení ZP a ZZ
 - „Hovorkův zákon“ č. 351/2009 Sb. přichází díky obstrukcím některých senátorů a hbitosti Mz trochu pozdě

Závažné formy korupce

- Léková politika
 - Určování maximálních cen léků a výše maximální úhrady ze zdravotního pojištění
 - SÚKL selhává nebo „selhává“ ?
 - Nedodržování lhůt správního řízení

Další formy korupce

- **Pacienti jako cílová skupina**
 - **Zneužívání fondů prevence a prostředků „odjinud“ k přetahování pacientů mezi ZP**
 - **Neetické způsoby přetahování pacientů mezi ZZ**

„Popularizované“ formy korupce

– Lékař a pacient

– Zavrženíhodné a trestné

- Někteří pacienti se snaží získat neoprávněnou výhodu na úkor někoho jiného
 - Pořadníky – rozhoduje medicínská naléhavost
 - Výkon prováděný konkrétním lékařem – lze i legálně, prostor pro připojištění
- Někteří lékaři opravdu mají na pláštích „klokaní kapsy“
- Vynucování si „sponzorských darů“
- Falešné dg. a th. nebo spolupráce s drogovou scénou
 - Naštěstí velmi vzácné kriminální činy

– Pozornost lékaři jako projev spokojenosti a vděčnosti, tedy „ex post“

- Neškodné, neboť cílem není neoprávněná výhoda
- Dobrovolné
- Většinou nepeněžní

„Popularizované“ formy korupce

- Lékař a farmaceutický průmysl
 - Spolupráce lékařů a FF je nezbytná pro rozvoj medicíny a lékařského poznání a je tedy prospěšná i pro pacienty.
 - Prospěch pacienta je prioritou lékařské profese, proto musí být lékaři ve svém rozhodování o léčbě vždy plně svobodní a nezávislí.
 - Zárukou nezávislosti lékařů je naprostá transparentnost jejich vztahů s FF. Tyto vztahy musí být veřejně jasné a kontrolovatelné.

SP 10 – Etický kodex

- § 2 odst. 13) a 14) účinné od 1.1.1996
- Lékař nesmí sám nebo po dohodě s jinými ordinovat neúčelné léčebné, diagnostické a jiné úkony ze zjištěných motivů...
- Pokud lékař doporučuje ve své léčebné praxi léky, léčebné prostředky a zdravotní pomůcky, nesmí se řídit komerčními hledisky, ale výhradně svým svědomím a zdravotním stavem pacienta.

SP 4 – Disciplinární řád

- § 1a účinný od 5.12.2007
- Každý člen komory je povinen dodržovat etické zásady stanovené Etickým kodexem ČLK, zejména je povinen:
 - k) Neřídít se při doporučování léků, léčebných prostředků a zdravotních pomůcek ve své léčebné praxi komerčními hledisky, ale řídit se výhradně svým svědomím a zdravotním stavem pacienta.

ČLK – člen CPME

- Společná deklarace CPME a EFPIA přijatá 9.4.2005 v Bruselu
 - Cílem je stanovit společná pravidla spolupráce mezi lékaři a FF, která by sloužila jako doporučení na evropské i národní úrovni, přičemž by jejich dodržování chránilo lékaře i FF před nařčením z neetického jednání.
 - Deklarace je v souladu s doporučením WHO, WMA i směrnicemi EU (direktiva 2001/83/EC doplněná direktivou 2004/27/EC).
 - Závaznost pro členské organizace CPME i EFPIA.

Závazné stanovisko ČLK 1/2008

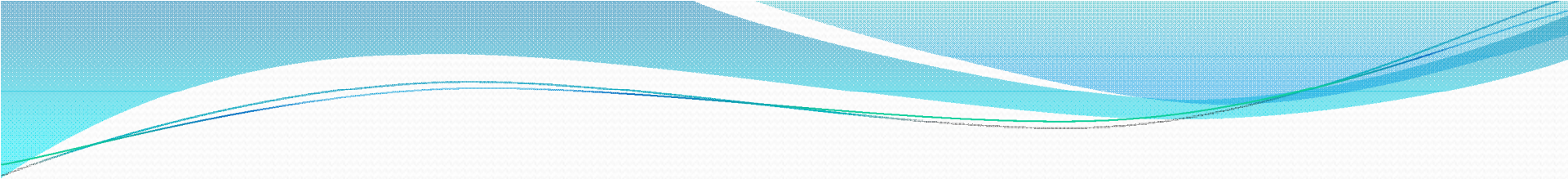
- Pravidla spolupráce mezi lékaři a FF
 - Účinné od 6.11.2008, platí pro léky, zdravotnické pomůcky, přístroje...
 - Cílem je vysvětlit pravidla stanovená Etickým kodexem a Disciplinárním řádem, být vodítkem pro lékaře, pro disciplinární orgány ČLK, ale i pro zástupce FF.
- Propagace registrovaných léků a zdravotnických pomůcek a jejich předepisování
- Akce organizované či sponzorované FF
- Klinické studie a výzkum
- Konzultace a spojení s FF

Propagace léků

- Lékař nesmí vyžadovat neoprávněné dary nebo výhody za poskytování informací o schválených lécích a za jejich předepisování.
- Lékař nesmí přijmout neoprávněné pohostinství.
- Dary či výhody, které lékař přijme, nesmí být nepřiměřeně drahé a musí souviset s výkonem lékařského povolání.
- Lékař musí hlásit nežádoucí účinky léků.

Akce organizované či sponzorované FF

- Lékaři mají právo účastnit se akcí organizovaných či sponzorovaných FF, jestliže jsou pořádány za účelem vzdělávání a poskytují vědecky ověřená důležitá sdělení.
- Při vyhlášení akce musí být zjevný její účel. Musí být jasné, zda a kým je akce odborně garantovaná i kým je sponzorovaná.
- Místo konání akce musí odpovídat jejímu odbornému účelu a nesmí vyžadovat neodpovídající nadbytečné cestování.

-
- **Studijní materiály a pomůcky mohou být lékaři proplaceny.**
 - **Cestovní náklady, ubytování a stravování mohou být lékaři proplaceny pouze, jedná-li se o vzdělávací akci nebo o akci přímo související s výkonem lékařského povolání např. stáže, kongresy, semináře a další akce s vědeckým zaměřením, a to pouze po dobu nutnou k účasti na této akci. Tyto prostředky mohou být poskytnuty pouze lékaři, který se akce účastní, nikoliv doprovázejícím osobám.**
 - **Lékaři, kteří na akcích zajišťují služby, zejména ti, kteří přednáší či vyučují, mají právo na odpovídající odměnu. Toto musí být oznámeno organizátorovi akce.**

Klinické studie a výzkum

- Lékaři zapojení do klinických studií a výzkumu sponzorovaného FF musí striktně dodržovat Helsinskou deklaraci a Doporučení správné klinické praxe.
- Lékař může dostat odměnu za práci ve studii, která musí odpovídat vynaloženému času a úsilí. Lékař může dostat odměnu za prezentaci výsledků studie. Sponzor studie musí být zveřejněn.

Konzultace a spojení s FF

- Lékaři mohou působit jako konzultanti FF.
- Lékař musí při takovém spojení s FF zůstat vždy zcela nezávislý ve svém rozhodování a musí vykonávat lékařskou praxi ve prospěch pacienta.
- Náhrada za konzultační činnost musí odpovídat vynaložené práci.
- Pokud lékař spojený s FF informuje jiné lékařské či farmakologické subjekty, musí své spojení s FF zveřejnit, aby byla zachována transparentnost zájmů pro všechny zúčastněné.

Boj ČLK proti korupci

- Upozorňování na negativní jevy
- Disciplinární činnost ČLK
 - Podezřelé jednání lékařů posuzují nezávislé kontrolní (revizní komise) a disciplinární (čestné rady) orgány ČLK a to vždy individuálně s přihlédnutím k souvislostem.
 - Rozhodnutí orgánů ČLK jsou přezkoumatelná nezávislým soudem.
 - ČLK jako profesní samospráva zřízená zákonem může dělat pouze to, co jí zákon povoluje.
- ČLK není jedinou institucí, která může prošetřovat event. trestat podezřelé jednání lékařů (zřizovatel, registrující orgán ZZ, policie, SÚKL...)
- Prevence je vždy účinnější než následná represe.

SP 16 – Systém Celoživotního vzdělávání lékařů ČLK

- Účinnost zásadní novely od 24.7.2006 a poslední novelizace od 22.1.2008.
- Všechny vzdělávací akce garantované ČLK a zapsané do centrálního registru musí splňovat nejenom kritéria odborná, ale i přísné požadavky na etičnost a transparentnost spolupráce s FF.
 - Má-li ČLK garantovat vzdělávací akce, musí mít nástroj jak zajistit jejich kvalitu.
 - Rada pro vzdělávání ČLK ve spolupráci s Vědeckou radou ČLK zajišťují odbornou garanci
- Diplom celoživotního vzdělávání
- Asociace pro celoživotní vzdělávání
 - Možnost dobrovolného připojení se pro ČLS JEP, LF event. další subjekty se souhlasem ČLK.

IUVENTUS MEDICA

– Projekt Nadace Charty 77

– Iniciovala ČLK

Cíle projektu

– Podpora mladých lékařů,
pro které je vzdělávání stále
více ekonomicky náročné

– Kultivace spolupráce mezi
farmaceutickými firmami a
lékaři

Partneři projektu pro rok 2009

800 000,- Kč

200 000,- Kč

200 000,- Kč

JUVENTUS
MEDICA

Adresát finanční podpory

Mladý lékař nebo a lékařka

- Člen ČLK
- Bez atestace
- Zařazený do specializační přípravy

IUVENTUS
MEDICA

DÍKY ZÍSKANÉ ATESTACI JIŽ NEJSTE ZAČÍNÁJÍCÍM CHUDÝM
LÉKAŘEM, ALE STÁVÁTE SE PLNĚ KVALIFIKOVANÝM CHUDÝM
LÉKAŘEM. GRATULUJI !!!

IUVENTUS MEDICA

- Ambicí projektu není vyřešit problémy 5 000 mladých lékařů, ale aspoň trochu pomoci některým z nich.
 - Pro obrovský zájem bylo přijímání žádostí předčasně ukončeno již 5.11.2009, kdy po šesti dnech bylo přihlášeno již 421 žadatelů.
- Pro rok 2010 bychom rádi sehnali další sponzory, abychom mohli rozdělit větší množství peněz.
- Transparentní způsob podpory vzdělávání mladých lékařů
 - Pomoc, nikoliv podpora svých obchodních zájmů
 - Není vazba mezi příjemcem a dárcem
 - Pozitivní propagace dárců
- Větší význam, než jen plameně řečnit, má alespoň něco málo udělat

IUVENTUS
MEDICA

Poučení na závěr

- „Na planetě malého prince byla strašná semena... semena baobabů. Půda planety byla jimi zamořena. A pustíme-li se do baobabu příliš pozdě, už se ho nezbavíme. Zaroste celou planetu. Plevel musíme vytrhnout hned, jak ho rozeznáme.“

MUDr. Milan Kubek – prezident ČLK

24.11.2009